

Toxische hertellingen van de verkiezingsuitslagen in Guatemala

Werd er onmiddellijk na de verkiezingen van 25 juni dit jaar een staatsgreep gepleegd? Alleszins niet in de traditionele zin van het woord door middel van een militaire interventie, waarbij het leger de macht overneemt, de grondwettelijke orde omverwerpt en de democratie uitschakelt. In Guatemala waren de uitvoerders de valselijk benoemde rechtbanken, die onder controle staan van het 'Pact van de Corrupten'. Er was sprake van een poging tot een soort technische staatsgreep. Maar wie zijn de corrupten? Op 13 september 2017 werd de term 'Pact van de Corrupten' geboren, toen de volksvertegenwoordigers van het Congres besloten om het Wetboek van Strafrecht te wijzigen om zichzelf te beschermen tegen beschuldigingen van corruptie en het misdrijf van illegale verkiezingsfinanciering. Deze hervormingen leidden ertoe dat voor 89 procent van alle misdrijven alternatieven gecreëerd werden om gevangenisstraf te vermijden. Het 'Pact' bestaat uit de uitvoerende macht onder leiding van president Alejandro Giammattei in samenwerking met Consuelo Porras, hoofd van het Openbaar Ministerie, een groep politici, militairen, zakenmensen en maffianetwerken die banden hebben met de drugshandel en zich in de staat genesteld hebben. Het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid van het Openbaar Ministerie verdiende in het recente verleden al uitgebeid zijn onwettige sporen door onderzoeken te stimuleren tegen journalisten, voormalige openbare aanklagers, voormalige rechters, verdedigers van de mensenrechten en justitiepersoneel die de corruptie van het Guatemalteekse systeem in al zijn geledingen aan het licht brachten. De Amerikaanse regering noemde Rafael Curruchiche, hoofd van het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid van het Openbaar Ministerie en Consuelo Porras, hoofd van het Openbaar Ministerie in 2021 corrupte en antidemocratische actoren.

De grondwettelijke orde kan dus niet alleen met militair geweld worden verbroken, maar ook door het optreden van rechtbanken die, buiten de bepalingen van de wet om, ongegronde beslissingen nemen met als enig doel om in dit concreet geval te voorkomen dat de tweede ronde van de verkiezingen vrij zou kunnen plaatsvinden. Bovendien heult het Openbaar Ministerie samen met het 'Pact van de Corrupten' en treedt daarom niet op tegen degenen die op grove wijze onwettige manoeuvres uitvoerden zowel voor als na de nationale verkiezingen van 25 september.

Alles begon toen bleek dat de Beweging Semilla, een minder in het oog springende partij, waaraan de corrupte machthebbers weinig aandacht besteedden, de tweede plaats haalde en zo zou doorstoten naar een tweede ronde op 20 augustus samen met de centrumrechtse partij UNE die de meeste stemmen behaalde, echter zonder een wettelijk voorziene meerderheid te bekomen. Onmiddellijk sloegen de partijen die de corrupte machthebbers vertegenwoordigen moord en brand. Ze namen hun toevlucht tot het Grondwettelijk Hof om een hertelling van de stemmen te eisen. Het Grondwettelijk Hof ging daar niet op in. Toen bleek dat het Grondwettelijk Hof daartoe niet bevoegd was, werd het Hoog Gerechtshof aangesproken. Pikant detail: het mandaat van de huidige samenstelling van het Hoog Gerechtshof eindigde vier jaar geleden al. De corrupte regering belette tot nog toe wettelijk nieuwe magistraten als opvolgers te laten verkiezen om niet het risico te lopen haar macht over deze instantie te verliezen.

De Beweging Semilla

'Movimiento Semilla' is een politieke partij met een sociaaldemocratische en progressieve ideologie. De beweging begon in 2014 als een denktank. In november 2015 werd de initiatiefgroep bijeengeroepen, de eerste stap om een politieke partij te worden. Dat was kort na de massademonstraties die leidden tot het aftreden van president Otto Pérez Molina en vicepresident Roxana Baldetti, beschuldigd van en veroordeeld voor torenhoge corruptie.

Op 28 januari 2019 kondigde Semilla officieel de kandidatuur voor president aan van Thelma Aldana, de voormalige procureur-generaal. Ze werkte nauw samen met de Internationale Commissie tegen de Straffeloosheid (CICIG). Het Openbaar Ministerie onder haar leiding zette, samen met het onderzoekswerk van CICIG, enkele honderden (soms machtige) corrupte individuen achter de tralies. Vast beslist om haar strijd tegen de corruptie als president verder te zetten, werd haar kandidatuur onderuitgehaald en ze werd niet geregistreerd voor de verkiezingen. Dat was de wraak van het 'Pact van de Corrupten.' Sinds de corrupten er in 2019 in slaagden de CICIG het land uit te zetten hebben ze zich meester gemaakt van de meeste staatsinstellingen en begon de aftakeling van de democratie en de rechtstaat tot op vandaag.

Semilla definieert zichzelf als een democratische en veelvormige politieke beweging. Haar politieke identiteit omschrijft ze als ecologisch en progressief onder haar sectoren, hoewel de partij ook leden bevat uit diverse sectoren en verschillende ideologieën van de Guatemalteekse samenleving. De politieke partij heeft vijf ideologische principes: de opbouw van de democratie; rechtvaardigheid als leidraad voor publieke actie; erkenning van een meervoudig land; bevordering van de menselijke economie en respect voor de natuur.

Wie is die niet zo voor de hand liggende leidsman?

Bernardo Arévalo, ex-diplomaat, socioloog en huidig lid van het Congres, beloofde als hervormer dat hij prioriteit zou geven aan de bestrijding van de corruptie en procureur-generaal Consuelo Porras (beschuldigd van corruptie en de gerechtelijke beschermer van het 'Pact van de Corrupten' waartoe ze zelf behoort) zou ontslaan. Hij wordt als een bedreiging gezien door de sectoren die het meest te winnen hebben bij het huidige systeem en de straffeloosheid waarvan ze profiteren. De leden van de Beweging Semilla zijn over het algemeen jong en veelal universiteitsstudenten, leraren, ingenieurs en kleine ondernemers.

Hij is de zoon van een vroegere president. Zijn vader was leraar en leefde in ballingschap in Argentinië tijdens de dictatuur van generaal Jorge Ubico. Na veertien jaar werd deze ten val gebracht door groepen studenten, onderwijzend personeel en een deel van het leger. Ze riepen Juan José Arévalo (met zijn Argentijnse vrouw) uit Argentinië terug om zich kandidaat te stellen voor de verkiezingen. In 1945 kwam Arévalo zegevierend uit de stembussen. Tijdens zijn mandaat liet hij duizenden scholen bouwen, verspreid over het land en begon met een bescheiden programma van overdracht van gronden aan de landloze boeren. Hij werd opgevolgd door Jacobo Arbenz. Deze zette de programma's voor grondverdeling aan de boeren verder. Daarbij raakte hij ook aan de belangen van de overheersende Amerikaanse bananenmaatschappij United Fruit Company. Zij bestempelde hem als communist. Hij werd opzijgezet door een huurlingenleger gefinancierd en bijgestaan door de Verenigde Staten. Daardoor kwam een einde aan tien jaar sociaaldemocratisch bestuur dat sindsdien nooit meer

terugkwam. Voor nogal wat financiële en politieke machthebbers in Guatemala is 'tien jaar lente in het land van de eeuwige tirannie' (zoals men dat in progressieve kringen in Guatemala uitdrukt) een ware nachtmerrie. En ze zullen alles in het werk stellen om een sociaaldemocratisch beleid niet meer opnieuw te laten gebeuren. Pech voor Bernardo Arévalo die als gedegen diplomaat reeds zijn sporen verdiend heeft en die als telg van een van de voormalige presidenten gelinkt wordt aan die 'nachtmerrie.' En dat zal hij geweten hebben

Kafkaïaanse toestanden

Fraude werd reeds gesignaleerd nog voor de verkiezingen plaats vonden. Het Hoog Kiestribunaal weigerde enkele personen en partijen te registeren om deel te nemen aan de verkiezingen en dit niet altijd om juridisch doorslaggevende redenen. Vooral de uitsluiting van Jordán Rodas, de voormalige Ombudsman voor de Mensenrechten, die opkwam als vicepresident voor de Boerenbeweging CODECA, zette kwaad bloed bij progressieve sectoren van de maatschappij. Anderzijds werden een paar partijen wel toegelaten ondanks het feit dat juridische obstakels hen dat beletten. Daardoor werd het Hoog Kiestribunaal in het rijtje gezet van staatsinstellingen die door het 'Pact van de Corrupten' gegijzeld waren. Als gevolg daarvan was er sprake van fraude nog voor de verkiezingen plaats grepen.

Het is niet ongewoon dat er een paar dagen overgaan na het sluiten van de stembusgang eer alle akten van de kiesraden in de verschillende departementen binnengelopen zijn. Maar na de kennisname van de resultaten van de stembussen brak de hel los.

Er bestaan duidelijke wetten om en rond het verkiezingsproces in het land. Die procedures moeten opgevolgd worden als er onregelmatigheden vastgesteld worden. Geen enkele wet, noch de Grondwet noch de Wet rond Partijen en Verkiezingen voorzien bij voorbeeld een hertelling van de stemmen na de verkiezingsuitslag. Mogelijke fraude en anomalieën van partijen die hun registratie aanvragen om te mogen meedingen in het verkiezingsproces worden op voorhand doorgelicht en eventueel onderschept door het Hoog Kiestribunaal. Tijdens de laatste decennia in de geschiedenis van Guatemala is een hertelling van stemmen na de verkiezingsuitslag nooit gebeurd. Vandaag is Guatemala een geval apart omdat de rechtsstaat verdwenen is door de controle van de corrupte regering over alle rechtbanken, inclusief het Grondwettelijk Hof. Een negental gefrustreerde partijen, die (mede onder druk van de corrupten) de resultaten aanvochten, wilde dat de departementale kiesraden stem per stem zouden hertellen, maar daar werd uiteindelijk niet op ingegaan. Nochtans hadden andere kandidaten en partijen de resultaten al geaccepteerd en verklaarden internationale en nationale leden van de waarnemingsmissies tijdens de stembusgang dat het proces eerlijk was verlopen. Wel gelastte het Hooggerechtshof, op aanvraag van die partijen, het Hoog Kiestribunaal de officiële vaststelling van de resultaten op te schorten.

Onder de partijen die de onwettige actie promootten was de winnende partij UNE zelf te vinden. Wellicht vreesden haar leiders en kandidaten toen al dat ze niet konden winnen in augustus. Ze opteerden dan maar om zich aan te sluiten bij de partijen die erop stonden Semilla nietig te laten verklaren. Zo kon de partij UNE in de tweede ronde winnen. Gevaarlijk manoeuvre, de bevolking gaf immers op 25 juni een zeer duidelijke boodschap mee, vooral als men het electorale absentisme, de ongeldige en blanco stemmen voor ogen houdt, om niet

te spreken over de talrijke stemmen die buiten alle verwachting naar Semilla gingen, een partij die wordt beschouwd als een optie om een ommekeer in de corrupte gang van zaken teweeg te brengen.

We zagen voor onze ogen een spektakel opdoemen van verschillende instellingen van het justitieapparaat, die onder controle van het 'Pact van de Corrupten' gebukt gaan. Ze stonden in een onmogelijke spreadstand om enerzijds bezwijkend toe te geven aan de druk van de corrupten en anderzijds hun opgedragen verantwoordelijkheid op zich te nemen om het recht te laten zegevieren bij het uitvaardigen van juridische beslissingen. En zo kwam het dat sommige instellingen de ene dag de lijn volgden van de corrupten en de andere dag probeerden resoluut recht te spreken. En zo kwam het ook dat de ene juridische instelling lijnrecht tegenover een andere kwam te staan en ze zich zelfs tegen elkaar keerden.

Kroniek van een onaangekondigde postelectorale onwettelijke carrousel

Op 1 juli wou het Grondwettelijk Hof niet ingaan op de eis van een hertelling stem na stem, maar beval wel een herziening van de akten zoals die binnenliepen vanuit de verschillende departementen waarin de stemmen van de eerste ronde werden opgetekend. Velen vreesden dat de beslissing van het Grondwettelijk Hof de weg zou kunnen vrijmaken voor meer valse betwistingen die konden leiden tot het annuleren van de resultaten, het uitstellen van de tweede ronde of het uitsluiten van Bernardo Arévalo uit de race. De beschuldigingen van fraude tegen Semilla deden denken aan de beschuldigingen van Donald Trump en de zijnen die in de Verenigde Staten de ronde deden na de overwinning van president Joe Biden in 2020. Zelfs indien er her en der fouten werden begaan tijdens de tellingen, dan nog had dit de situatie niet merkbaar veranderd, daar Semilla met meer dan 200.000 stemmen voorlag op die van de partij Vamos van de regerende president. Het Grondwettelijk Hof stuurde het dossier door naar het Hooggerechtshof. Deze ingreep en de daaropvolgende waren stuk voor stuk onwettelijke besluiten van diverse staatsinstellingen die onder controle van het 'Pact van de Corrupten' staan. Immers er is geen wet, noch de Grondwet, noch de Wet van het Kiestribunaal of de Wet voor Politieke Partijen en Verkiezingen die hertellingen van de uitgebrachte stemmen, het opschorten van het officieel maken van de resultaten en het opnieuw doorlichten van een deelnemende partij toelaten, eens de verkiezingen uitgevoerd zijn.

Kort nadien liet Silvia Patricia Valdéz, een rechter van het Hooggerechtshof, op haar eentje weten dat de officiële bekendmaking van de resultaten van de verkiezingen in verschillende departementen opgeschort werd en tellingen moesten overgedaan worden. Het Hof gaf tien dagen de tijd om te voldoen aan het bevel van het Grondwettelijk Hof. Zo werd Silvia Valdés het gezicht en de woordvoerder van het 'Pact van de Corrupten' door als enige magistraat juridisch beroep te ondertekenen zodat de verkiezingen niet geratificeerd konden worden door het Hoog Kiestribunaal, de democratische crisis voortduurde en bijgevolg de tweede verkiezingsronde niet kon doorgaan.

Daarop stuurde het Hoog Kiestribunaal een omzendbrief naar de departementale besturen om informatie op te vragen over hoe ze de orders van het Grondwettelijk Hof over de herziening

van de akten van de uitslagen aanpakten. Gedurende tien dagen werd aan die herziening intensief gewerkt.

De Beweging Semilla bleef niet bij de pakken zitten en tekende beroep aan bij het Grondwettelijk Hof tegen de resolutie van het Hooggerechtshof.

Wetteloosheid in het kwadraat

Op 12 juli zorgde het Openbaar Ministerie voor zware controverse toen het probeerde Semilla uit de strijd voor het presidentschap te wippen en de partij zelfs op te heffen op grond van vermeende beschuldigingen van corruptie, in verband met de levering van valse handtekeningen. Het bevel werd echter weerhouden door het Grondwettelijk Hof. Het Hof gaf een gerechtelijk bevel om Semilla te beschermen tot er een definitieve uitspraak zou komen over de opschorting van de rechtspersoonlijkheid van de partij.

Irma Palencia, voorzitter van het Hoog Kiestribunaal (de hoogste autoriteit van het land op het gebied van verkiezingszaken) verklaarde op een persconferentie: 'Verkiezingen worden verdedigd, gewonnen of verloren bij de stembus. Ik concludeer dus dat de magistraten niet bereid zijn om onwettige bevelen op te volgen.' Met die ferme uitspraak trotseerde ze het Openbaar Ministerie en dus president Alejandro Giammattei en zijn bondgenoten. Het was het perfecte moment voor een historische actie van de sociale, economische en politieke actoren van het land.

Op 13 juli publiceerde het Hoog Kiestribunaal vervolgens een officiële mededeling. 'Als hoogste autoriteit in verkiezingsmaterie van de republiek en met volledige gehechtheid aan het principe van wettelijkheid verklaart het Hoog Kiestribunaal de geldigheid van de verkiezingen voor president en vicepresident van 25 juni. In die zin, en met respect voor de wil van de bevolking, vastgelegd in de stembus, zal op 20 augustus de tweede ronde voor de presidentsverkiezingen doorgaan tussen de beide partijen die de meeste stemmen haalden.'

Meteen daarop voerde het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid van het Openbaar Ministerie invallen uit op de kantoren van het Hoog Kiestribunaal. De indringers namen alle dossiers van de Beweging Semilla in beslag zonder een kopie achter te laten voor het Volksregister. De personeelsleden wisten niet wat hen overkwam. Ze keken verbijsterd toe naar het hallucinant spektakel.

De Guatemalteekse alternatieve digitale media Soy 502 en Prensa Comunitaria vestigden de aandacht op het feit dat verschillende indringers die deelnamen aan de inval hun gezichten bedekt hadden terwijl ze bewaakt en begeleid werden door een politiemacht, ongebruikelijk voor dit soort operaties in officiële kantoren.

Irma Palencia, voorzitter van het Hoog Kiestribunaal, beschouwde dit als een invasie. 'Ik maak me zorgen over onze chefs en werknemers vanwege deze invasie. Ik weet niet wat ik moet denken of wat er staat te gebeuren. We maken ons grote zorgen. Ik weet niet of het een bedreiging is,' zei ze.

Ondertussen verklaarde Bernardo Arévalo van Semilla met het oog op de stemming op 20 augustus dat de verkiezingscampagne sowieso doorgaat, ondanks de politieke vervolging waaraan de partij werd onderworpen. 'De juridische problemen zullen doorgaan en we zullen een team van advocaten aanvoeren om ze aan te pakken,' zei hij. Hij wees erop dat de schorsing van de rechtspersoonlijkheid van de partij volledig ongrondwettelijk was en merkte op dat artikel 92 van de Wet op Politieke Partijen en de Verkiezingen de schorsing van een partij tijdens de periode tussen de opening van de verkiezingen en de afsluiting ervan verbiedt.

Nog op 13 juli werd bekend dat autoriteiten van het Openbaar Ministerie bezoek kregen van de katholieke aartsbisschop Gonzalo de Villa y Vásquez. Het bezoek werd gepubliceerd op de netwerken van het ministerie. In die publicatie stelde het Ministerie dat tijdens het bezoek 'concepten werden geformuleerd met betrekking tot de kwaliteit van de persoon van de procureur-generaal.' Het aartsbisdom van Guatemala reageerde daarop in een publicatie waarin stond dat Monseigneur Gonzalo de Villa om de ontmoeting had gevraagd en niet wist dat deze openbaar zou gemaakt worden. Het aartsbisdom voegde eraan toe dat de aartsbisschop tijdens de ontmoeting zijn 'bezorgdheid uitsprak over de lezingen die kunnen worden gemaakt vanuit het Openbaar Ministerie en de daaruit voortvloeiende acties, zonder de gevolgen van de acties van het ministerie op het nationale leven in te schatten'. Hij verklaarde dat hij Consuelo Porras, procureur-generaal en hoofd van het ministerie, meedeelde dat hij haar een eerlijke persoon vindt, maar dat de werking van het Openbaar Ministerie gelinkt was met andere instellingen waarvan hij niet zeker wist of ze wel eerlijk waren. Hij bevestigde dat de bedoeling van de bijeenkomst was om 'een brug te slaan om groter kwaad te voorkomen zoals we dat op dit moment zien gebeuren'. Diplomatiek geven en nemen. Voor het democratisch minnend publiek is Consuelo Porras de baarlijke duivel en de hoofdverantwoordelijke voor een hele rits illegale beslissingen en veroordelingen.

In een afzonderlijk interview met de media op het hoofdkantoor van het Grondwettelijk Hof benadrukte Juan Gerardo Garnica, de nationale advocaat van Semilla, dat de rechtspersoonlijkheid van de partij niet was opgeschort, zoals verklaard door Rafael Curruchiche, aanklager en hoofd van het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid van het Openbaar Ministerie. De advocaat wees erop dat een gewone rechter niet bevoegd was om iets dergelijks te doen. 'De enige instantie die hiertoe bevoegd is, is het Hoog Kiestribunaal via het volksregister.'

Het Hoog Kiestribunaal beval vervolgens de voorbereiding aan te vatten voor de stemming op 20 augustus, waarin Bernardo Arévalo het zou opnemen tegen de vertegenwoordiger van de partij UNE van Sandra Torres, die de meeste stemmen behaalde in de eerste ronde.

Ondertussen diende advocaat Eddie Josué Cux een strafklacht in tegen procureur-generaal Consuelo Porras, evenals tegen het hoofd van het Speciale Kantoor tegen Straffeloosheid, Rafael Curruchiche en rechter Fredy Raúl Orellana. De klacht verwees naar de misdaden van schending van de grondwet, misbruik van autoriteit, illegale huiszoeking en inbeslagname en ambtsmisdrijf.

Inmiddels voerde het Openbaar Ministerie de druk op het Hoog Kiestribunaal nog op. Op 18 juli kwam het nieuws naar buiten dat het ministerie Ramiro Muñoz, het hoofd van het Hoog Kiestribunaal, ging vervolgen voor het negeren van het bevel om Semilla te schorsen. Ramiro Muñoz verliet het land, naar verluidt op vakantie, zonder een terugkeerdatum achter te laten. Vanwege zijn positie genoot hij immuniteit, maar zowat iedereen was het vertrouwen al lang kwijtgeraakt in de staatsinstellingen die door het 'Pact van de Corrupten' gegijzeld waren.' Het zou niet verwonderlijk zijn dat het Openbaar Ministerie na zijn terugkeer zou kunnen eisen zijn immuniteit op te heffen zodat hij kon vervolgd worden. En jawel, het Openbaar Ministerie bevestigde op 20 juli dat er een arrestatiebevel werd uitgevaardigd tegen Eleonora Noemí Castillo Pinzón, adjunct-directeur van het volksregister van het Hoog Kiestribunaal, die op dat moment de leiding op zich nam over de eenheid in afwezigheid van José Ramiro Muñoz Jordán die zich veilig op vakantie modus hield.

Met het oog op de (illegale) acties van het Openbaar Ministerie verzocht het Hoog Kiestribunaal dat de autoriteit van het verkiezingsproces zou gerespecteerd worden, daar het van mening was dat er nu 'een ongunstige sfeer tegenover de legaliteit gecreëerd werd'.

Rechter Fredy Orellana bekrachtigde een nieuw verzoek, in een poging van het Openbaar Ministerie, om toch de deelname van Semilla aan de tweede ronde van de verkiezingen nietig te verklaren. Geconfronteerd met het nieuwe verzoek beperkte het Hoog Kiestribunaal zich tot het herhalen van de noodzaak om de voorlopige beslissing van het Grondwettelijk Hof op te volgen. In die beslissing werd duidelijk aangegeven dat de machtswisseling moest behouden blijven en dat de overeenkomst voor een tweede ronde moest gewaarborgd blijven. Daarop bevestigde het Hoog Kiestribunaal in een mededeling aan het Openbaar Ministerie dat het geen veto wilde uitspreken tegen Semilla.

Grondwettelijk jurist Edgar Orta insisterde op Twitter dat het proces om een partij nietig te verklaren niet door een gewone rechter (als Fredy Orellana) kon worden gedictieerd. 'De actie is absoluut illegaal, een strafrechter heeft geen bevoegdheid om de rechtspersoonlijkheid van een politieke partij op te schorten,' benadrukte de expert.

Reacties van binnen- en buitenland

Overal in Guatemala en in vele steden in de wereld riepen demonstranten op om de democratie te respecteren en eisten het aftreden van procureur-generaal Consuelo Porras en van het hoofd van het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid Rafael Curruchiche, die verantwoordelijk zijn voor de acties om deelname van Semilla aan de tweede ronde te dwarsbomen. De Guatemalteekse gemeenschap in ballingschap hield demonstraties in Brussel (voor de Guatemalteekse ambassade), Bilbao, Toronto, Mexico City, Los Angeles, New York en Washington DC.

Voor velen van de demonstranten ten voordele van Semilla ging het over hetzelfde oude complot van het 'Pact van de Corrupten.' Maar, zoals verschillende maatschappelijke organisaties het omschreven, met een ongekende verzwarende factor: een aanval op de wil van het volk. 'Een poging tot een verkiezingscoup.'

De belangrijkste werkgeversorganisatie van Guatemala, het Coördinatiecomité van Landbouw-, Handels-, Industriële en Financiële Verenigingen (CACIF) sprak zich in een communiqué uit. Het liet weten het niet eens te zijn met de acties van het Openbaar Ministerie en de rechtbanken. 'Het is absoluut noodzakelijk om de beslissing van de hoogste verkiezingsautoriteit en de wil van de Guatemalteekse bevolking te respecteren. Het is fundamenteel om de grondwet en de wetten van ons land te respecteren', benadrukte de verklaring. De werkgevers benadrukten het belang om artikel 92 van de Wet van Politieke Partijen en Verkiezingen te respecteren om te voorkomen dat een partij tijdens het verkiezingsproces geschorst werd. Op zich een niet zo evidente positionering van CACIF, aangezien het een publiek geheim is dat sommige leden van de club behoren tot het 'Pact van de Corrupten.' Naar verluid zouden na het communiqué verschillende bronnen van CACIF beweerd hebben dat ze berichten ontvingen van de regering (@GuatemalaGob) en van president Giammattei (@DrGiammattei). Die zou hen bedreigd hebben met de waarschuwing dat ze 'zich aan de consequenties moesten houden.' En dat het @CongresoGuate in de volgende dagen wetten zou goedkeuren die niet naar de zin van de 'Boys' zouden zijn.

De Conferentie van de katholieke bisschoppen publiceerde twee open brieven. Ze schreven onder meer: 'Met het oog op de complexe evolutie van het verkiezingsproces op woensdagmiddag 12 juli, dringen de bisschoppen van Guatemala, als herders van het volk van God en leden van de Guatemalteekse samenleving aan op de steun die we al hebben uitgesproken voor de wil van de bevolking die op 25 juni in de stembus tot uiting kwam. Het volk van Guatemala heeft gereageerd met zijn stem en met de verwachting dat de verkiezingskalender met succes tot een goed einde wordt gebracht. Wij eisen dat de resultaten van de verkiezingen voor president en vicepresident van de Republiek gerespecteerd worden en dat de tweede verkiezingsronde op 20 augustus wordt gehouden met de twee kandidaten met de meeste stemmen.'

De Conferentie van de Religieuzen van Guatemala (CONFREGUA) publiceerde een boodschap.

De Verenigde Staten waren terughoudend. Ze zijn er niet op uit om de regering Giammattei publiekelijk tegen de haren in te strijken. Ze hebben de regering nodig om de druk van de migrantenstroom naar het noorden te helpen indijken en de drugshandel richting de VS te bestrijden. Toch bevestigden ze de legitimiteit van de resultaten en stelden verkiezingsinmenging aan de kaak. Brian Nichols, Assistent Secretaris voor Western Hemisphere Affairs bij het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, zei in een tweet: 'We hebben van het Hoog Kiestribunaal de bekrachtiging van de verkiezingsresultaten van de eerste ronde in Guatemala ontvangen, die de wil van het volk ondersteunen, en we kijken uit naar de stemming van 20 augustus met de bekendmaking van de twee aangewezen presidentskandidaten. Maar we maken ons grote zorgen over de nieuwe bedreigingen van het Openbaar Ministerie aan het adres van de verkiezingsdemocratie in Guatemala. De instellingen moeten de beslissing van de kiezers respecteren.'

De secretaris-generaal van de Verenigde Naties, António Guterres, uitte zijn bezorgdheid over de politieke situatie in Guatemala. Hij zei dat de lidstaten van de VN verantwoordelijk zijn voor het garanderen van eerlijke, vrije en transparante verkiezingen en daarbij verwees hij

naar het feit dat Guatemala tot deze landen behoort. 'De secretaris-generaal herinnert eraan dat kiezers moeten worden beschermd tegen elke vorm van correctie en tegen elke onwettige of willekeurige inmenging in het stemproces en dat verkiezingsinstellingen hun werk onafhankelijk moeten kunnen doen,' aldus de verklaring.

De Europese Unie van haar kant sprak zich via haar Dienst voor Extern Optreden over de situatie uit en riep de Guatemalteekse autoriteiten op de integriteit van het verkiezingsproces te respecteren. 'De Europese Unie spreekt haar uiterste bezorgdheid uit over de acties van het Speciaal Kantoor tegen Straffeloosheid die hebben geleid tot aanhoudingsbevelen tegen de adjunct-directeur van het Volksregister en een lid van de politieke partij Semilla, en tot een huiszoeking in de kantoren van het Hoog Kiestribunaal.'

De waarnemingsmissie van de Europese Unie, bestaande uit zeven maatschappelijke organisaties en honderdtwintig waarnemers die zich op 25 juni over de tweeëntwintig departementen verspreidden, verklaarde op haar beurt dat ze de beslissing van de plenaire vergadering van het Hoog Kiestribunaal om de verkiezingsuitslag officieel te maken, erkent. 'Wij veroordelen elke inmenging in de verkiezingscompetitie en de onafhankelijkheid van de verkiezingsautoriteit (...) en we steunen daarom de verdediging door het Hoog Kiestribunaal van het verkiezingsproces en de rechtsstaat,' aldus de verklaring.

De missie van de waarnemers tijdens de stembusgang van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) verwoordde ook haar bezorgdheid over de gerechtelijke acties tegen het Hoog Kiestribunaal (TSE) en tegen de partij Semilla.

Het Europees Netwerk van Oscar Romero Comités (SICAL-EUROPA) waaronder de (Vlaamse) Steungroep 'Solidair met Guatemala) publiceerde in Guatemala een boodschap: 'Wij steunen alle civiele, individuele, collectieve, institutionele, communautaire, culturele, studenten- en kerkelijke inspanningen om de vrije verkiezingen van regeringsleiders te garanderen en het civiele feest dat op 25 juni 2023 begon, te voltooien. Hoe is het mogelijk om mensen op te roepen en aan te moedigen om te gaan stemmen en vervolgens een veto uit te spreken over de uitingen van de bevolking. Het is genoeg geweest met zoveel aanranding van de waardigheid van Guatemalteekse mannen en vrouwen die zich bewust zijn van hun medeverantwoordelijkheid in de toekomst van de natie en van de noodzakelijke en dringende hervormingen.'

Gaan de partijen UNE en SEMILLA naar de tweede ronde?

Zelfs als de verkiezingskalender doorgaat zoals gepland en Bernardo Arévalo zich kandidaat mag stellen voor de tweede ronde op 20 augustus zal de campagnemolen van desinformatie om hem zwart te maken en angst te zaaien op volle toeren draaien. De voorbije dagen was dat reeds het geval. Weliswaar veroordeelde de katholieke Bisschoppenconferentie in een publieke boodschap heel scherp de onwettige ingreep die zich onmiddellijk na het bekendmaken van de uitslag van de verkiezingen voordeed. Maar de talrijke evangelische denominaties die hun wortels terugvinden in de Verenigde Staten begonnen meteen met een massale verspreiding van pamfletten van deur tot deur met een waarschuwing voor 'het

communisme dat opnieuw opdoemt, jullie kinderen gaat wegkapen, jullie huis afpakken, abortussen en liefde tussen personen van hetzelfde geslacht zal toelaten, en zelfs de plantages van de grootgrondbezitters zal ontvreemden.'

Als Bernardo Arévalo er alsnog in slaagt om in de tweede ronde te winnen, zal zijn minderheidsfractie in het Congres en de diepewortelde institutionele macht van de corrupte elite zijn pogingen om effectief te regeren sterk belemmeren.

Bronnen:

[Suspender al Movimiento Semilla, crónica de un atentado contra la voluntad popular en Guatemala – PublicoGT](#)

[¿Guatemala perderá la batalla por la democracia? - The New York Times \(nytimes.com\)](#)

[TSE pide a CSJ que se dé por cumplida la revisión de actas y se deniegue solicitud de partidos de conteo físico de cada voto por no estar regulado por la ley \(prensalibre.com\)](#)

[MP de Guatemala op Twitter: "Agradecemos la visita que el día de hoy efectuó al Ministerio Público Monseñor Gonzalo de Villa, así como los conceptos vertidos en relación a la calidad de persona de la Fiscal General, https://t.co/ol48Xg8oCi" / Twitter](#)

[¿Es posible resistir el ascenso del autoritarismo? Guatemala será la prueba - Revista de Prensa \(almendron.com\)](#)